

Đuro Gašparović

IDENTITET PREZBITERA U IZGRAĐIVANJU CRKVE

BISKUPIJSKA SINODA: Zadaće prezbitera

Uvod

Pred nama je jedan suvremen, konkretan i vrlo zahtijevan naslov. Njegova je suvremenost u tome što se radi o jednoj Biskupijskoj sinodi, koja je priznata kao važno sredstvo za ostvarivanje koncilske obnove sada, u ovo vrijeme koje je iznimno pogodno za njezino održavanje, kada se - kako je naglasio dijecezanski biskup Marin Srakić na dan sazivanja Sinode - Crkva sučeljava s novonastalim prilikama posebno nakon dugogodišnjeg razdoblja života u socijalističko-komunističkom sustavu i nalazi se na prijelazu u treće tisućljeće kao spomen proslave 2000. godine Kristova rođenja, te pred novim izazovima¹.

Ovaj je naslov konkretan, jer je u pitanju 2. biskupijska sinoda đakovačka i srijemska, koja se slavi u Đakovačkoj i srijemskoj biskupiji i u današnjim prilikama partikularne Crkve, posebno u ovo poratno vrijeme i u vrijeme duhovne i materijalne obnove.

Naslov je zahtijevan, jer želi okupiti partikularnu Crkvu i u tok Sinode uključiti što šire slojeve Božjeg naroda, a posebno prezbitere od kojih se puno očekuje. Riječ je, dakle o očekivanju od prezbitera, o njihovoj zauzetosti u pastoralnom radu i o njihovoj revnosti.

Ovdje je u pitanju krepost prezbiterske revnosti i zauzetosti da, poput sv. Pavla, traže slavu Božju, učvršćuju temelje Kristova kraljevstva na zemlji i osvajaju duše za Boga². Nije to nekakav prolazni osjećaj, trenutni zanos, nego trajno raspoloženje, kojim prezbiter neprestano mora izgarati.

U ovom izlaganju nije moguće prikazati stopostotna očekivanja od prezbitera u sinodalnom hodu, jer se Sinoda događa i rađa novim očekivanjima. Bit će govora o prezbiterovu uključivanju u Sinodu s konkretnim zadaćama prema sebi, prema zajednici i prema partikularnoj Crkvi đakovačkoj i srijemskoj. Zato neka bude pozdravljena ova tema *Biskupijska sinoda: očekivanja od prezbitera*, tim više što se nalazimo tek na početku rada, samo kratko vrijeme od sazivanja Sinode. I sama tema ovog Teološko-pastoralnog seminara *Identitet prezbitera u izgrađivanju Crkve* po sebi traži njegov doprinos u izgradnji partikularne Crkve đakovačke i srijemske.

¹ Usp. SRAKIĆ MARIN, *Homilija na dan sazivanja 2. Biskupijske sinode đakovačke i srijemske, 30. svibnja 1998.*, u *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije*, broj 7-8/98, str. 434.

² Usp. *Djela Apostolska* 8,15.

Prezbiter i Biskupijska sinoda

Svaki je prezbiter nužno uključen u 2. biskupijsku sinodu đakovačku i srijemsku. Tako je i opisana Biskupijska sinoda kao "skupština izabраних svećenika i drugih vjernika partikularne Crkve koji pomažu dijecezanskom biskupu na dobrobit sve biskupijske zajednice"³. Dakle "svrha sinode je pomoći biskupu u vršenju službe, koja mu je vlastita, voditi kršćansku zajednicu. Taj cilj određuje posebnu ulogu koju u Sinodi treba dati svećenicima, koji su, kao 'mudri suradnici biskupskoga reda i njegova pomoć i oruđe, pozvani služiti Božjemu narodu'"⁴.

Stoga je i dijecezanski biskup, na dan sazivanja 2. biskupijske sinode đakovačke i srijemske, priznao pred svima da mu je na početku njegove službe dijecezanskog biskupa potrebna pomoć i suradnja koju može pružiti biskupijska sinoda. Ova se pomoć u prvom redu očekuje od svećenika koji će s biskupima, redovnicima i laicima, u trajnoj zajedničkoj molitvi i bratskoj ljubavi, doživjeti duboko iskustvo zajedništva u osluškivanju onoga što Duh Sveti govori đakovačkoj i srijemskoj Crkvi. "Pozivam vas, draga braćo svećenici, čiji je doprinos u ovome djelu nenadomjestiv. O vašoj spremnosti i predanju, umijeću i zauzetosti na svim razinama uvelike će ovisiti uspjeh ovog djela"⁵.

Ponajprije se podsjetimo da Sinoda zahvaća široko polje rada, a na tom polju partikularne Crkve đakovačke i srijemske djeluju prezbiteri po svom poslanju i pomažu Biskupu pastoralnim radom i savjetima. Ona je sveobuhvatna i pastoralno usmjerena. Želi okupiti Crkvu: slavonski i srijemski dio Biskupije. Nastoji ponovno okupiti župe na reintegriranom području Biskupije. Biskupijska sinoda želi, nadalje zahvatiti sve župne zajednice i što šire slojeve Božjega naroda. Ona će osnažiti vjeru i duhovni život svih članova Božjeg naroda. Objedinit će pastoralnu praksu. Pomoći će u nadilaženju poteškoća u apostolatu i upravi i u traženju novih puteva i oblika apostolskog djelovanja.

Konkretna očekivanja od prezbitera za Biskupijsku sinodu

Kao što je bilo više puta naglašeno, prezbiter je na poseban način uključen u Sinodu i od njega se očekuje pomoć Biskupu aktivnim sudjelovanjem u svemu onomu što se od njega očekuje, znajući da ishod Sinode ovisi o zalaganju svih a posebno prezbitera. Prezbiteri moraju tako postupati da ne traže samo svoje.

Neka rado saslušaju laike, bratski razmatrajući njihove želje i priznajući njihovo iskustvo i kompetenciju na raznim područjima ljudskog djelova-

³ *Pravilnik Biskupijske sinode đakovačke i srijemske, članak 1; usp. Zakonik kanonskoga prava, kan. 460; usp. KONGREGACIJA ZA BISKUPE I KONGREGACIJA ZA EVANGELIZACIJU NARODA, Uputa o Biskupijskim sinodama, poglavlje I.*

⁴ *KONGREGACIJA ZA BISKUPE I KONGREGACIJA ZA EVANGELIZACIJU NARODA, Uputa..., poglavlje I., broj 1., koja navodi Dogmatsku konstituciju *Lumen gentium* 28 i *Presbyterorum ordinis* 2 i 7.*

⁵ SRAKIĆ MARIN, *Homilija...*

nja, da zajedno s njima mogu raspoznavati znakove vremena. Neka s osjećajem vjere otkrivaju mnogovrsne karizme laika, kako skromne, tako i uzvišenije, i neka ih s radošću priznaju, marljivo njeguju... Isto tako neka s pouzdanjem laicima povjeravaju zadatke u službi Crkve, ostavljajući im i slobodu i prostor djelovanja, pače, neka ih prikladno potiču da rade vlastitom inicijativom...⁶

U tom vidu u župne zajednice i pastoralne regije u biskupiji bit će razaslani različiti materijali kao pomoć za razgovore s vjernicima u manjim grupama. Od prezbitera se očekuje da okupljaju grupe svojih suradnika i različite grupe/staleže vjernika u župi i da s njima doista porazgovaraju o temama koje će biti predlagane.

To uključuje sljedeće:

- bit će potrebno prostudirati dobivene radne materijale, nad njima razmisliti i pripraviti se za susrete s pojedinim grupama suradnika;

- bit će potrebno, zatim, uzeti si vremena za ostvarenje ovakvih susreta, štoviše, prema Biskupovoj okružnici kojom je najavio datum otvorenja 2. biskupijske sinode đakovačke i srijemske, treba sinodskoj problematici dati prednost pred nekim drugim pastoralnim obvezama, koje će se isto uskladiti s radom Sinode. "U nekoliko idućih godina u pastoralnom djelovanju neka se Sinodi dade određena prednost. Redovito pastoralno djelovanje potrebno je prožimati tematikom Sinode i druge pastoralne obveze usklađivati s odvijanjem i zahtjevima sinodskog rada"⁷;

- o nekim će pitanjima biti potrebno razgovarati sa Župnim pastoralnim vijećima ili, ukoliko još nisu osnovana, s grupom suradnika koja je prijavljena Biskupskom ordinarijatu, dok se ono ne osnuje⁸. Uključivanje vjernika u proces sinodskog razmišljanja i porast svijesti suodgovornosti doprinijet će svakako kvaliteti rada Župnih pastoralnih vijeća i stoga treba stvoriti preduvjete za njegovo osnivanje u onim župama koje ih još nemaju. To bi svakako trebao biti jedan od plodova Sinode u toj župi, koji će biti okrunjen stvaranjem regionalnih Pastoralnih vijeća i Biskupijskog pastoralnog vijeća, koji još uvijek nisu osnovani;

- nadalje, bit će potrebno porazgovarati i s tzv. "interesnim skupinama" u župi, a to znači ako se neka problematika tiče mladih, porazgovarat će se s mladima u župi; ako se nešto tiče obitelji, okupit će se na razgovor bračni parovi ili roditelji;

- ne treba se bojati niti se osjetiti blokiranima iz straha da ljudi neće doći ili da nisu sposobni razgovarati o nekoj problematici. Valja spusti-

⁶ Koncilski dekret *Presbyterorum ordinis* 9.

⁷ SRAKIĆ MARIN, *Okružnica broj 500/1998.-ad, od 9. rujna 1998.*, u Vjesniku Đakovačke i Srijemske biskupije, broj 5/98, str. 338.

⁸ Usp. *ondje*.

ti problematiku na njihovu razinu i prilagoditi je sposobnosti njihova razgovora;

- jedan od ciljeva Sinode jest zahvatiti što veći mogući broj vjernika i uključiti ih u proces promišljanja nad sinodskim pitanjima⁹. Njima treba omogućiti da izreknu ono što misle o Crkvi kojoj pripadaju, kako je vide i kakvom bi je željeli vidjeti, što od nje očekuju itd. Valja im dopustiti, omogućiti i poticati ih da izreknu svoje mišljenje o bilo kojoj temi i da se osjete suodgovornima u Crkvi; ne treba se bojati "gluposti" koje bi mogli izvaliti, ili nečega što ne bi godilo samom prezbiteru ili Biskupu...;

- veoma je važno da sa svakog razgovora iznikne povratna informacija Tajništvu sinode, koju se preporuča poslati pismenim putem. U tom smislu bit će potrebno da na svakom razgovoru netko bude zapisničar i da pismeno uobličiti u glavnim crtama sadržaj razgovora, te zaključke i prijedloge. Svagdje ima pismenih ljudi koji su u stanju to učiniti. Ako im prezbiter mora pomagati pri sastavljanju zapisnika, tada ne "cenzurirati" njegov sadržaj. Prezbiter će se držati predviđenih vremenskih rokova, na vrijeme organizirati susrete i poslati Tajništvu povratne informacije;

- nije pohvalno smatrati ovakove susrete "sastančenjima", niti žaliti uloženi trud i vrijeme u razgovore, jer će spomenuto iziskivati upravo to: puno vremena i puno susreta i razgovora. No, ovakav način suradnje prezbitera i vjernika u procesu razmišljanja nad sinodskom problematikom doprinijet će boljem uspjehu Sinode;

U sinodski proces na razini župe treba uključiti i vjeroučitelje i studente teologije koji će pomoći prezbiteru u njegovu radu i zauzetosti za Sinodu.

Osim razgovora s grupama i staležima vjernika unutar župnih zajednica, bit će potrebno da se prezbiteri susreću i na dekanatskoj razini, te da i oni svojim promišljanjem daju svoj doprinos.

Biskupijska sinoda će zahtijevati i intenzivniji rad Prezbiterskog vijeća.

Od članova Sinode, koji će biti imenovani, očekuje se da budu animatori sinodske problematike u svojim dekanatima i u svojoj regiji, da potiču svoje kolege, da im pomognu, da promiču sinodalni rad. Od njih se očekuje redoviti dolazak na susrete na biskupijskoj razini svaki put kad budu pozvani.

Želimo da Sinoda započne, ali da nam poslije nje ostane sinodalni način života i rada u Biskupiji, a to znači suodgovornost i solidarnost sviju u zajedničkom poslanju.

---

⁹ Usp. SRAKIĆ MARIN, *Dekret sazivanja 2. biskupijske sinode đakovačke i srijemske*, u *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije*, broj 6/98, str. 410.

Pojedine teme koje će se trebati obrađivati u razgovorima u manjim grupama s vjernicima, dobro je prethodno homiletski obraditi i na taj način senzibilizirati zajednicu. Jednako tako svaka pojedina tema sugerirat će i molitvene nakane, te će tako biti moguće molitveno popratiti pojedine teme koje se obrađuju. Ukazat će se potreba da se pojedine teme katehetski obrade na vjeronauku s mladima, sa studentima i s odraslima. S biblijske strane pojedine sinodske teme će se obrađivati na biblijskim sastancima.

Jednostavno rečeno, treba koristiti sve moguće načine za senzibiliziranje zajednice za sinodsku problematiku i poticati je na glasno razmišljanje o pojedinim predloženim pitanjima.

Što se tiče katehetske, homiletske i liturgijske građe, valja reći da u Pripremnom povjerenstvu prevladava mišljenje da nije dobro davati zajednicama gotove materijale, nego da bi se župne zajednice, prezbiteri i vjeroučitelji, trebali sami potruditi oblikovati kateheze, homiletski obraditi pojedinu temu, sastaviti molitvu vjernika i sl. Negdje će to biti kvalitetnije, negdje manje kvalitetno, ali je važno da postanemo aktivni, a ne tek pasivni potrošači onoga što nam se daje. Ne samo podržavati ono što je učinjeno do sada i pokazati da nas *više ništa novo ne zanima, nego ići naprijed pokazujući svoju prezbitersku sposobnost čitanja znakova djelovanja Duha Svetoga u vjericima župe i biskupije.*

Zaključak

U partikularnoj Crkvi đakovačkoj i srijemskoj sazvana je 2. biskupijska sinoda. Ona će u svom sinodalnom hodu kritički vrednovati svoje sadašnje stanje i promišljati o putovima vlastitog usklađivanja s onim kakva bi trebala biti.

U taj hod uključeni su i biskupi i prezbiteri i vjernici. Poseban naglasak i veliku nadu Biskup stavlja na ulogu, zalaganje i zauzetost prezbitera, koji će mu pomoći u ostvarenju njegova poslanja. Ta uloga, zalaganje i zauzetost je višestruka.

Radi se o katehetsko-liturgijskom i pastoralnom animiranju župne i biskupijske zajednice. *Katehizacijom će vjernici dobiti ispravnu sliku o Crkvi, da bi se potom mogli aktivnije uključiti u djelovanje Crkve te sudjelovanje u sinodskom događanju.*

Zalaganje prezbitera za Sinodu ostvarivat će se i u sudjelovanju na organiziranim seminarima na koje će biti pozvani svi kao animatori Sinode. Tako će se na poseban način senzibilizirati za Sinodu i njezinu problematiku.

U višestrukost ove zauzetosti ulazi i propovijedanje za vrijeme liturgijskih slavlja, intenzivna katehizacija i vjernički razgovori u župama s odraslima, mladima, bračnim parovima, sa župnim i pastoralnim vijećima i s

grupama drugih suradnika, za što se pripravljaju prikladni materijali za liturgijsku, homiletsku i katehetsku građu, te impulsi za animiranje razgovora u manjim grupama vjernika.

Pripremno povjerenstvo, kao trajno tijelo biskupijske sinode, kojemu je na čelu dijecezanski biskup, trajno će pratiti, usmjeravati i koordinirati sinodska zbivanja i sveukupni rad biskupijske sinode. Ono je potpora Biskupu u pripravi i ustrojstvu biskupijske sinode, izrađuje pravilnik sinode, priprema nacрте radnih materijala i dokumenata, te priprema sinodska zasjedanja.

IL SINODO DIOCESANO: LE ASPETTATIVE DAI PRESBITERI

Riassunto

La Chiesa particolare di Đakovo e Srijem ha intenzione di valutare criticamente la situazione di se stessa e il suo stato odierno e riflettere sulle vie del suo futuro.

In questo cammino sinodale sono inclusi i vescovi, i presbiteri e i fedeli. Il particolare accento e la grande speranza mette il Vescovo sul ruolo, sull'impegno e sull'occupazione dei presbiteri della diocesi, che lo aiuteranno nella realizzazione della sua missione. Questo ruolo, quest'impegno e quest'occupazione sono molteplici.

Si tratta dell'animazione catechetico-liturgica e pastorale della comunità parrocchiale e diocesana. I fedeli riceveranno con la catechizzazione la giusta immagine della Chiesa per poter includersi più attivamente nell'attività della Chiesa e collaborare nella preparazione del sinodo diocesano.

L'impegno dei presbiteri si svolgerà nella partecipazione ai seminari organizzati; come animatori nell'organizzare gli incontri con le diverse categorie e i diversi gruppi dei fedeli nelle parrocchie: con gli adulti, con i giovani, con i coniugi, con gli anziani, con il consiglio pastorale della parrocchia ecc. Tutto questo avrà lo scopo di registrare la situazione pastorale-catechetico-liturgica della base dei fedeli nelle parrocchie, per poter avere una visione per il futuro e preparare il materiale per il Sinodo diocesano in modo particolare per le sue diverse sessioni.